

Az egység útján

Egy évvel ezelőtt, a reformáció ünnepén, október 31-én Augsburgban a Katolikus Egyház és a Lutheránus Egyházak Világszövetsége nevében közös nyilatkozatot írtak alá a megigazulás kérdésében elért teológiai megegyezésről. A *megegyezés* szó itt nem politikai tárgyalásokra vagy kereskedelmi alkudozásokra utal, hanem arra a közös hitre, amelyet mindnyájan vallanak a megigazulásról. A kivülálló számára talán elvontnak látszik maga a teológiai tétel, pedig annak idején azt mondták a reformátorok, hogy ezen „áll vagy bukik” az egyház. Hosszú teológiai és történeti tanulmányozás, a különböző megfogalmazások és tételek szövegkritikai vizsgálata, a kor beható elemzése nyomán jutott a két fél arra a meggyőződésre, hogy a megigazulást alapvetően azonosan értelmezik mindketten: a 16. században kimondott ítéletek mára érvényüket veszítették.

Az augsburgi nyilatkozat valóban mérföldkőnek mondható az ökumenikus mozgalomban: évszázados viták végére tett — megnyugtatóan — pontot. Sajnálatos, hogy annak idején nem eléggé figyelt fel a közvélemény erre a megegyezésre (valljuk meg: nem is eléggé hívtuk fel rá a figyelmet!). A béke mindig kevésbé érdekes, mint a háború. Az egyházak ökumenikus közeledése, az egységre való törekvése nem kap annyi figyelmet, mint az esetleges (és többnyire múltónak vagy elháríthatónak bizonyuló) nézeteltérések, félreértések.

Úgy vélem azonban, hogy a tavalyi közös nyilatkozatból és a hozzá vezető útból még valamit tanulhatunk mindnyájan, az egyházon belül is, de azon kívül is. A dokumentum az alapigazságokban létrejött nézetazonosságot fejt ki, majd függelékben hozzászólásokat a pontokat, amelyekben a nézetek vagy a megfogalmazások eltérnek vagy félreérthetőek. A megegyezés tehát „differenciált”, vagyis a részletekben maradtak eltérések vagy még tisztázásra váró kérdések. A *differenciált konszenzus* kifejezésnek előzménye megtalálható a II. Vatikáni zsinat szövegeiben: a zsinat többször síkra száll az „egység a sokféleségben” és az „igazságok hierarchiája” mellett. Evangélikus oldalon pedig elterjedt a „kiengesztelődött különbözőség” emlegetése.

Elodázhatatlan történelmi szükségszerűség, hogy ne csak az egyházak induljanak el az egység, az egyetértés, az egymás megbecsülése útján. Az egyházak ökumenikus mozgalma, különösen pedig az augsburgi megegyezés modellként szolgálhat a különböző kultúrák, etnikumok, nemzetek, államok számára. Vizsgálják felül a történelmüket, a konfliktusokhoz vezető okokat, majd igyekezzenek egyetértésre jutni az alapigazságokban, „differenciált megegyezéssel”.